

“ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ,”

ՀԵՅԸԳԻՏԵԿԵՆ ՌԻՍՈՒՄՆԵԹԵՐԹ

— ԽԳ. ՏԱՐԻ — 1929 —

Կը խմբագրուի եւ կը հրատարակուի
ՄԵԽԻԹԱՐԻՏԵՆ ՄԻԵՐՆՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԵՆԻ Ի ՎԻԵՆԱՆ
աշխարհակցութեամբ ազգային եւ օտար Բանասէրներու:

Բաժանորդագիրն է ամեն երկրի
համար՝ 1 տոնդրից, կանխիկ:

Մեր հասցէն՝

REDACTION DE LA REVUE “HANDES AMSORYA,”

VIENNE (Autriche), VII, Mechitharistengasse 4.

Ն Ո Ր Հ Ր Ա Տ Ա Ր Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

(Շուարուած Խմբագրութեան:)

1. Աղաթօն Ե. Գ. — Ինչպէս կը հասկնամ
Նուպարաշէնը, 3 պտկ. եւ 1 յատակա-
գիծով: Պարիս, տպ. Գեղարուեստա-
կան, 1929, 8⁰, էջ 35:
2. Արսլանեան Գէորդ արքեպ. — Աղու
Հացից Եօթնեակը: Կ. Պ., տպ. Կիւ-
թէմպերկ, 1928, 8⁰, էջ 360: Գին՝
150 դր.:
3. Արտաւազդ Վրդ. — Տաթեւ տարեցոյց,
դրական բանասիրական կրօնական: Հա-
լէպ, տպ. «Արաքս», 1928, 8⁰, էջ 400:
Գին՝ 1 տոլար:
4. Բակունց Ա. — Կարտօթիւի մշակու-
թիւնը: Երեւան, հրատ. Հոգեօղկո-
մատի, 1926, 8⁰, էջ 35: Գին՝ 20 կոպ.:
5. Գարամաճեան Սիմ. — Գրպանի տարե-
ցոյց 1929, Ժ. տարի: Կ. Պ., տպ. Սէ-
թեան, 1929, 32⁰, էջ 168: Գին՝ 30 դր.:
6. Գարազաշ Հայկ — Պարսկահայ տարե-
ցոյց: Թեհրան, տպ. Փարոս, 1929, 8⁰,
էջ 8 + 488: Գին՝ 1.30 տոլար:
7. Գնահատականներ, Հ. Բ. Ը. Միւ-
թիւն: Պարիս, տպ. Մասիս, 1928, 8⁰,
էջ 24:
8. Դուրեան Ղ. Եպս. — Պարզ քարոզներ,
Դ. հար., Բ. տիպ.: Պարիս, տպ. Մա-
սիս, 1929, 8⁰, էջ 387: Գին՝ 3¹/₂ շիլլին:
9. Զարմուխի Օ. — Ծաղիկ կը փետտեմ
(Քերթուածներ): Սօֆիա, տպ. Պ. Պա-
լլրդեան, 1928, 8⁰, էջ 32: Գին՝
20 լէվա:
10. Զորեան Յ. — Արաբական շրջանում
Ֆէօդալական Հայաստանի քաղաքի եւ
գիւղի միջեւ ստեղծուած հակադրու-
թիւնը: Արտապ. Գիտ. եւ Ար. Իստ.
Թ. 2 եւ 3 Տեղեկագրից: Երեւան 1928,
8⁰, էջ 60:
11. — — Ֆէօդալական Հայաստանի գիւ-
ղացիական շարժումները Ժ. դարում:
Արտապ. Պ. Հ. Թ. 4 Տեղեկագրից:
Երեւան 1928, 8⁰, էջ 23:
12. Թինըր Մառտէլ — Հէլլէ: Թրքմ.
Ատրինէ Ն. Լօբմակէօղեան: Կ. Պ., տպ.
Կիւթէմպերկ, 1928, 8⁰, էջ 256: Գին՝
80 դր.:
13. Թումանեան Մ. — Վիկ: Երեւան, հրատ.
Հոգեօղկոմատի, 1928, 8⁰, էջ 36: [Գիւ-
ղացու գրադարան, Թիւ 48:] Գին՝
25 կոպ.:
14. Կալոօշի տարեգիրքը 1929: Պարիս,
տպ. Մասիս, 1928, 8⁰, էջ 320: Գին՝
30 Փր.:
15. Համաստեղ — Անձրեւ: Պարիս, տպ.
de Navarre, 1929, 8⁰, էջ 228: Գին՝
1 տոլար:
16. Հոսոսի տարեգիրքը, Ա. տարի 1929,
Պէյրուիթ, տպ. «Հոսոս», 1929, 8⁰,
էջ 128: Գին՝ 10 Փր.:
17. Հրահանգ գիւղատնտեսական կոոպե-
րատիվ ընկերութիւնները տոմարագրե-
լու մասին: Յաւելուած «Գիւղատնտե-
սական Կեանք» ամսագրի, Թիւ 3:
Երեւան, Պետհրատի Գ. տպ. 1928,
էջ 16:
18. Մալաթեան Գ. Ա. — Դաստիարակու-
թիւն եւ անձնասպանութիւն տղոց:
ժընէվ, հրատ. եւ տպ. Հայ Դպրոց,
1929, 8⁰, էջ 72: Գին՝ 75 Փր. գուլց.:
19. Չուհաճեան Մ. եւ Ազատեան Թ. —
Ընդարձակ տարեցոյց Մ. Փ. ազգ. հի-
ւանդանոցի 1929: Կ. Պ., տպ. Սէթեան,
1928, 8⁰, էջ 352: Գին՝ 200 դր.:
20. Ռազկրաթլեան Դ. Յ. — Գրպանի ըն-
դարձակ օրացոյց 1929, Ը. տարի: Սօ-
ֆիա, տպ. Արաքս, 1928, 32⁰, էջ 160:

21. — — Պուկարահայուն օրացոյցը. 1929, Ը. տարի: Սօֆիա, տպ. Արաքս, 1928, 32⁰, էջ 64:

22. Տեղեկագիր Գարոցաէր Տիկնանց Ընկերութեան 1927—1928: Պարիս, տպ. Մասիս, 1928, 8⁰, էջ 26 եւ տխակ.:

23. Տեղեկագիր եւ հաշուեկշիռ, Հ. Բ. Ը. Մ. 22րդ շրջանի. 1927: Պարիս, տպ. Մասիս, 1928, 8⁰, էջ 88:

24. Տեղեկագիր Հ. Ս. Խ. Հ. Գիտութեան եւ արուեստի Ինստիտուտի, Թ. 3: Երեւան 1928, 8⁰, էջ 216 + 1 տախտակ: Գին՝ 5 ոսկի:

25. Տեղեկագիր միամեան Մենոպեան ճեմարանի, 1927—1928: Սօֆիա, տպ. Պ. Պալլիսեան, 8⁰, էջ 16:

26. Տէր-Ներսիսեան Իս. — Ի՞նչպէս պատուաստել պողատու ծառերը: Երեւան, հրատ. Հողօրդկամատի, 1927, 8⁰, էջ 32: Գին՝ 10 կոպ.:

27. Տիբրնա Չարրս — Ծնունդի երգ (արձակ) ուրուականի պատմ. Ծնունդի: Թրգմ. Ն. Կ. Գոնտայեան: Կ. Պ., տպ. Յովհաննէսեան, 1928, 8⁰, էջ 112: Հրատի. Ամեր. Պորտ. Ընկ.: Գին՝ 25 դր.:

28. Տրիֆոնով Ա. Ա. — Ինչո՞ւ պէտք է ցելը շուտ հանել: Երեւան, Հրատ. Հողօրդկամատի, 1926, 8⁰, էջ 23: Գին՝ 15 կոպ.:

29. Բարանթարեան Պ. — Գոմարը: Երեւան, Հրատ. Հողօրդկամատի, 1928, 8⁰, [Գիւղացու գրադարան, Թիւ 49:] Գին՝ 5 կոպ.:

30. Քիւրքեան Տրդ. Լեւոն — Լիլիդն ու Արտակ: Պէյրութ, տպ. Տէր-Յովհաննէսեան, 1928, 8⁰, էջ 71: Գին՝ 7 Լ. դ.:

31. Օրացոյց 1929 Թ. Գրիստոսի (բոս հին տոմարի): Երուսաղէմ, տպ. Ս. Յատմարի, 1928, 32⁰, էջ 176: Գին՝ 2 Լ. դ.:

32. Armeniens Schicksal, seine Freunde und Feinde. Frankfurt a. M. 1927, 8⁰, էջ 64. Հրատ. Deutscher Hilfsbund für christliches Liebeswerk im Orient E. V.

33. Baronigian Dr. A. S. — Armenien und die Türkei, Erzählungen und Erlebnisse aus Armeniens jüngster Martyriums-geschichte. Բ. տխակ. Հրատ. Armenisches Hilfskomitee E. V. Löbnitzgrund 1928, էջ 160.

34. — — 1. Vorbildliches Leben; 2. Vom Knecht zum König; 3. Das Rätsel der drei Toten; 4. Warum keine Antwort; 5. Erlebnisse eines orientalischen Zoll-beamten; 6. Ein Stück Hölle auf Erden; 7. Blicke ins Märtyrerland; 8. Im Lande des Grauens und der Schrecken; 9. Dort wo Milch... und Blut fließt;

10. Armenische Hochzeits- und Helden-geschichten; 11. Armenische Kulturbilder; 12. Türkischer Humor. Verlag des Armenischen Hilfskomitees E. V., Löbnitzgrund, Sachsen.

35. — — 13. Schwester Bajzar (2. Aufl.); 14. Dikran (2. Aufl.); 15. Eine armenische Heldin (2. Aufl.). Verlag: Armenisches Hilfskomitee, E. V., Löb-nitzgrund, Sachsen.

36. Basmadjian K. J. — Notes sur l'his-toire de la médecine arménienne. Extr.-Revue des Études arméniennes, Paris, tome VII, fasc. I, 1927, 179/180.

37. — — Réponse à M. B. Անդ էլ 181/182.

38. Berberian H. — Découvertes archéolo-giques en Arménie de 1924 à 1927. Extr. de la Revue des Études arméniennes, Paris 1927, II, էջ 267—296.

39. Boghosian P. E. — Wichtige archeo-logische Funde in Armenien. Sep. aus „Armeniaca“, Leipzig, Fasc. II, էջ 126—127.

40. Casey, Robert Pierce — The text of the Anti-Manichaean Writings of Titus of Bostra and Serapion of Thinuis. Արատպ. The Harvard Theological Review. Vol. XXI, Nr. 1, 1928, 8⁰, p. 97—111. Cambridge, U. S. A.

41. Gladstern, Prof. Al. — L'Europe et la lutte de la Turquie pour son indépen-dance. Extr. du Journal „Schidny Swit“, Nr. 3—4, p. 30—66, Charkov (տուսերէն).

42. Karst, Dr. J. — Grundsteine zu einer mittelländisch-asianischen Urgeschichte. Leipzig, O. Harrassowitz, 1928, 8⁰, S. XXXII + 247. Գին՝ 20 մարք:

43. Krimittel (Kricor Minas Tellalian) — La lumière par les rêves, destructions des théories freudiennes. Paris, P. Ley-marie, 1928, 8⁰, էջ 91.

44. Mariès L. — L'Arménien classique pour lui-même. Extr. de la Revue de l'Orient chrétien, 1925/26, Nr. 3 et 4, էջ 378—399. Paris 1927, 8⁰, էջ 22.

ՈՒՂՂԵԼԻՔ

Պրոֆ. Կարապետ Բամաջեան կը խնդրէ «Հ. Ա.» միջոցաւ ուղղելիւր «Ամիր-տովլաթ» երկասիրութեան յատաջարանին մէջ սարդած մէկ գրչի սխալը՝ ուր կը ըսուի թէ բժշկութիւնը Բրիտանուէ երկուս դար յատաջարդէն ծանօթ էր, մինչ ըլլալու էր Բրիտանուէ քաւն դար յառաջ:

ՅՈՒՆԻՍԿՈ

ԱՌՏՈՒՄ ԵՎ ԵՐԸՆԵՐԵՐ

ԳՐԱԿԱՆ ԳԵՌԱՄՆԱՄԵԼՅ

ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ

Այս տարի կը լրանայ Աւետիս Անարոնեանի գրական գործունէութեան քառասամեակը: Անարոնեանի գործը մաս կը կազմէ այսօր մեր ազգային ստացուածքին, եւ, իբր մեր սերունդին ժառանգութիւնը, սրբազան աւանդի մը պէս պիտի անցնի մեզմէ հոտը եկողնս ըստ: Էապէս ազգային քանաստեղծն է ան, բառին լայն առումով, եւ իր բոլոր հոգւովը եւ սրտովը ապրած է այն բոլոր կրօնները, որոնք մեր ցեղին քաժինն նդան այս վերջին յիս-բով, մեր Յոյսին սրացքը առաջնորդած է ղէպի այն իտէաշնորը, որոնք մեր ցեղը կը ձգտի դարերէ ի վեր, անսասան հաւատքով: Տառապանքէն ղէպի Ազատութեան ծամբան, հին օրերու մարգարէի մը պէս, իր կակիծը եւ կարեկցութիւնը աղաղակած է քարծրագոյ, եւ իրեն ալնապիշ բազմութիւնները ուղղած է ղէպի Աւետեաց երկիրը:

Պոռտալ՝ Կաթ էն մինչեւ իմ Գիրքը, մեր ցեղին վերջին կէս դարու կեանքն է որ կը խտանայ իր գործին մէջ: Իբր վիպագիր, թատերագիր, քանաստեղծ, ընկերաբան, հրատա-րակագիր եւ հոստոր, մեր կեանքին բոլոր արտայայտութիւնները արծազանգ գտած են իր մէջ, ու ինք զանոնք Հայութեան փոխանցած է իր խոր զգացողութեան մէջէն:

Բնական էր որ Հայութիւնը սարտականութիւն զգար այս քառասամեակին առթիւ, իր սիրոյ եւ յարգանքի հարկը մատուցանելու հայ Յաւին ու Յոյսին մեծ նրդիչին Ուստի որոշուած է, ընդառաջ երթալով ամէն կողմէ յայտնուած միասնաբար փափաքին, յառաջիկայ աշխարհ մեծ հանդիսութեամբ մը տօնել այս տարեդարձը Պարիսի մէջ, եւ հրաւեր կարողա-ամէն հայ խմբաւորումներու, աշխարհի որ կողմն ալ որ գտնուին, իրենց կարգին հանդէսներ սարքելու՝ այս գրական քառասամեայ գործունէութիւնը փառաբանելու համար:

Յոբելեանի կենդրոնական Յանձնաժողովիս դիտաւորութիւնն է այս առիթը օգտա-որոնք այսօր սպառած են, եւ միանգամայն ստեղծել Գրական Հիմնադրամ մը, որուն հա-տյոթը ծառայէ Հայ գրականութեան մեծարժէք վաստակաւորներու կենսաթոշակ մը կամ կենսաթոշակներ հաստատելու, սկսելով Անարոնեանէ: Ուրիշ խօսքով. կենդրոնական Յան-կանութեան, եւ Յանձնաժողովը կոչ կուղի Յոբելեանը մշտնջենապէս ծառայէ Հայ գրա-արժանաւորապէս իրագործել իր այս առաջադրութիւնը:

ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՄԿԱՆ ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ՅԱՆԾՆԱԺՈՂՈՎ

Յ. Գ. — Յոբելեանական կենդր. Յանձնաժողովը իր մէջէն ընտրած է գործադիր մարմին մը հետեւեալ կերպով կազմուած. Պրոֆ. Ն. Ադոնց՝ նախագահ, Պ. Պ. Լեւոն Բա-րարտուղար, եւ Պրոֆ. Կ. Աղաջանեան, Արշակ Խոսն Գորոյեան, Ա. Խաթիսեան, Արշակ Համալեան եւ Աստ. Վաչեան:

Բոլոր գրութիւնները ուղիւ նախագահ Պրոֆ. Ն. Ադոնցի անունին, հետեւեալ հասցէով՝

Prof. N. ADONTZ
71, Av. Kléber, Paris (16 e)

Իսկ ղրամական բոլոր առարկաները ուղիւ զանձապահ Պ. Արմենակ Համբարձումեանի անունին, հետեւեալ հասցէով՝

Monsieur ARM. HAMPARTZOUMIAN
53, Faubourg Montmartre, Paris (9 e)